

ΧΡ. ΓΟΥΓΟΥΣΗ

ΕΝΕΤΙΚΟΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ

Πολλοὶ ἴσως καὶ μὴν ἐλησημόνησαν τὸ Ἐνετικὸν Ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεός μας, ὅπερ ἔμεινε πάντοτε ἄχρηστον καὶ τοῦ ὁποῖου τελευταῖον λείψανον εἶναι ἡ παρὰ τὴν Καπουτζίδα ἐρειπωμένη ἀψίς.

Τὸ Ὑδραγωγεῖον τοῦτο ἔχει τὴν ἀρχὴν του εἰς τὰς πηγὰς τῆς Γαλατσίας. Ἐκεῖθεν ἐφθάνει δι' ὁμαλοῦ ὁπως οὖν ἐδάφους μέγχοι Καπουτζίδα. Ἐκ Καπουτζίδα διηρθύνετο ἀνωθεν τῆς Τούμπας, ὅπου ἔ τρεῖς βρύσις, ἐκεῖθεν διὰ τοῦ χειμάροου τοῦ ὀπίσθεν τοῦ Α' στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου ἐφθάνει εἰς τὸν χειμάροον παρὰ τῆς Χουρτατζίδας, ἐκεῖθεν παρὰ τὸ νεκροταφεῖον τῶν Δεβραλίδων καὶ τέλος εἰσέχεται εἰς τὴν πύλιν. Τὸ ὅλον μῆκος αὐτοῦ ἦτο 32—35 χιλιόμετρον.

Ἡ εἰσοδὸς του ἦτο πάντως παρὰ τὴν Χρυσὴν πύλιν. Πᾶσαι ὁμως αἱ μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Π. Ν. Παπαγεωργίου ἐρευγαί μας ὁπως καθορίσωμεν τὸν ἀληθῆ τόπον τῆς εἰσοδοῦ ταύτης ἀπέβησαν μάταιαι. Οὔτε ἐπιγραφὴ τις, οὔτε ἱστορικὸν τι μνημεῖον ἀναφέρει τι περὶ τῆς ἐποχῆς τῆς κατασκευῆς του. Μόνον παράδοσις τις ὑπάρχει περὶ τῆς κατασκευῆς του καὶ τοῦ κατασκευάσαντος αὐτὸ τεχνίτου ἔχουσα ὡς ἑξῆς:

Τοῦν νερὸ ποὺ ἦταν τοῦ Βινιέκου στη Σαλονίκ (ἡ παράδοσις ἐναῦθα ἔχει πολλὴν σπουδαιότητα, καθότι οὐδεμίαν ἑλλην Μακεδονικὴν παράδοσιν ἢ δημῶδες ῥῆμα γνωρίζω, ὅπερ ν' ἀναφέρει ρητὸς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐνετοκρατίας ἐν Θεσσαλονίκῃ) ἔβανι μινὰ μινὰ ξίερα. Μαζεῦκι οὐλ' ἢ δουνδικάδα καὶ ἔβανι κονν-σουλτου (συμβούλιον) ἀποὺ ποῦ νὰ βοῆ νερὸ γὰ τὴν πουλιτία, Φόνιαξαν ἕναν μινὰλουρ μίστουρα—κάλφα νὰ πουμῆ— καὶ τὸνν ρώτησαν ἀποὺ ποῖ μπουρεῖ νὰ φέρε νερὸ στη Σαλονίκ γλίγουρα καὶ πουλι. Αὐτὸς τότε εἶπε, πὼς μόν' ἀπ' τὴ Γαλάτ' στα μπου-

ρεῖ νὰ φέρε ἀπάν σ' ἕνα μῆνα. Ἡ δουνδικάδα διέν πίστιν. Τότες αὐτὸς τσ' εἶπε πὼς ἀν δέν τοῦ φέρε σ' ἕνα μῆνα νὰ μὴν τοῦν πλη-ρῶσουν. Μὰ σὰν τοῦ φέρε νὰ τοῦν δώσουν τόσα γρόσια καὶ κωρα-γρόσια, ἤα σὶ Βινιέκου γλουριά. Ἡ δουνδικάδα δέχεται καὶ οὐ κάλφας ἀρχίσει τὴ δλιά. Προτοῦ φτάσ' οὐ μῆνας, ὅλα ἦταν ἔτοιμα ὡς καὶ τοῦ λαγοῦμ. Μὰ τοῦ κάκων' τοῦ νερὸ ἔρχονταν ὡς ἕνα μέουρ καὶ γάνουνταν. Κανένας δὲν μπόρσει νὰ μιν' ἀν ἔφτι-γι τοῦ ἀλφράδ ἢ ἦταν Θεοῦ βουλή νὰ μὴν ἔρθ' φράγκικον νερὸ στη Χώρα τοῦ Ἁη Δημήτρι. Κι' οὐ Κάλφας ἀπ' τοῦ κακό τ' ἔσχασι.

Τοιαύτη ἡ παράδοσις περὶ τοῦ ἀληθῶς ὑπάρχοντός ποτε ἔνετι-κοῦ τοιοῦτου Ὑδραγωγείου. Μὴ ἔχον δὲ ἱστορικὴν τινὰ πηγὴν ἀδυνατῶ νὰ δώσω κρίσεις ἐπὶ τῆς ἀληθείας ταύτης παραδόσεως, τοῦ πάλου τῆς ὁποίας πλεῖσται παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσιν.

Ἐργαρον μηνὲ Ἰουλίῳ 1913

• Π. Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΓΡΙΦΟΙ

Ἐν ἔξοχῷ κρητικῷ ἀποκειμένῳ ἐν τῷ ἐνταύθα Γερμανικῷ καὶ περιλαμβανόντι ὁμίλῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου ἀνεγείνῃ ἐγώ:

† Εἰς τοὺς γ..... ἐπιγεν [νήσεως]. — σουμάνοις εἰς τὴν χελίαν μ..... μῆν' ἀλὰ καὶ εἰς τοῖς χριστιανοῖς.... κατόπιν καὶ ἐπτοχίαν καὶ πῖναν ἀλ....τος εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ὅπου δέν....πιτε τὴν ἡμέραν ἀπὸ ἑξαμηνίας α..... Ἰαν. καὶ ἐμάλοσαν οἱ χριστιανοὶ με τοὺς θ[εοκαταραμένους] αἰβρεοὺς καὶ ἐνίκησαν οἱ χριστιανοὶ καὶ ἐπί[ραν] τόσον πλησίον εἰς τὸ τοιχόκαστρον καὶ θαύ[ουν]! ....ἐξοδιάστισαν ἐπέκινα ἀπὸ τεσσαράκοντα γ [ρουσᾶ]... [ἔεται αἰνιγματικὴ ὑπεργραφή].

[Δι' ἄλλης μελάνης] Τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπ....οὶ σαπ-χίδες καὶ οἱ γανίτζα[οι]....σουλταν σουμάνοι καὶ ἔ...., ἀλαν τοῦ σουλταν....[μου] σταφᾶ.